

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

Мироненко І.В.

МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ

**методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи
магістрантів 1-го курсу денної та заочної форм навчання
спеціальності 081 «Право»**

Івано-Франківськ, 2023

Схвалено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 8 від 25.01.2023 року)

Затверджено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 4 від 03.05.2023 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 8 від 25.03.2023 р.)

Рецензенти:

Банасевич Ірина Іванівна

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільного права
навчально-наукового юридичного
інституту Прикарпатського
національного університету імені
Василя Стефаника

Ковалишин Олександр Романович кандидат юридичних наук, доцент
кафедри судочинства
навчально-наукового юридичного
інституту Прикарпатського
національного університету імені
Василя Стефаника

Мироненко І В. Міжнародний комерційний арбітраж: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи магістрантів 1-го курсу денної та заочної форм навчання спеціальності «Право» спеціалізації «Приватне право». Електронне видання. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», 2023. 36 с.

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи магістрантів 1-го курсу денної та заочної форм навчання з навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» розроблені на основі навчального плану підготовки магістра спеціальності 081 «Право» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника». Вказівки містять програму навчальної дисципліни, перелік тем для самостійного опрацювання та рекомендовану літературу. До кожної теми наводиться методичні рекомендації, питання для вивчення, завдання для самоконтролю, перелік рекомендованої літератури, що включає навчальні посібники, наукові праці, матеріали судової практики та нормативно-правові акти, станом на 01.02.2023 р.

Методичні вказівки призначені для магістрантів, аспірантів, науково-педагогічних працівників.

© Мироненко І.В., 2023

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	7
Поняття та правова природа міжнародного комерційного арбітражу	7
Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу	10
Система та правовий статус комерційних арбітражних судів	13
Порядок розгляду справ у міжнародних комерційних судах	15
Скасування та виконання рішень комерційних арбітражних судів	18
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	22
Поняття та правова природа міжнародного комерційного арбітражу	22
Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу	24
Система та правовий статус комерційних арбітражних судів	28
Порядок розгляду справ у міжнародних комерційних судах	31
Скасування та виконання рішень комерційних арбітражних судів	34

ПЕРЕДМОВА

Основною метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» є засвоєння правових знань, пов'язаних з професійною підготовкою здобувачів, набуття ними практичних навичок використання і застосування правових норм у сфері міжнародної комерційної діяльності. Предметом даної дисципліни є комплекс правових відносин, що виникають у сфері міжнародної комерційної діяльності шляхом звернення до недержавних судових інституцій. Такі правовідносини регулюються нормами міжнародних договорів, рекомендаційними актами міжнародних організацій, а також актами національного законодавства. Робоча навчальна програма з дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» враховує положення міжнародних договорів, національного законодавства України, а також практику їх застосування .

Вивчення зазначеної дисципліни ґрунтується на базі правових знань, набутих здобувачами під час вивчення дисциплін «Господарське право України», «Міжнародне приватне право», «Цивільне процесуальне право», «Господарське процесуальне право» та ін.

Вивчивши дисципліну «Міжнародний комерційний арбітраж» майбутні фахівці повинні вивчити основні положення міжнародних договорів та національного законодавства щодо врегулювання спорів в сфері зовнішньоекономічної діяльності, повинні навчитися правильно застосовувати відповідні правові норми, скласти арбітражні угоди та інші правові документи, здійснювати захист законних прав і інтересів суб'єктів міжнародної комерційної діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Поняття, завдання та принципи міжнародного комерційного арбітражу.

Основні способи врегулювання спорів у сфері міжнародної комерційної діяльності (переговорний процес, судовий розгляд, міжнародний комерційний арбітраж, медіація).

Переваги та недоліки арбітражного способу розв'язання міжнародних комерційних спорів.

Види міжнародного комерційного арбітражу.

Сфера застосування арбітражного способу вирішення спорів.

Компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

Поняття, правова природа та види арбітражних угод.

Порядок укладення арбітражних угод;

Вимоги щодо дійсності арбітражних угод;

Типові форми арбітражних угод (застережень);

Правові наслідки укладення арбітражної угоди.

Історія розвитку міжнародного комерційного арбітражу.

Міжнародно-правова уніфікація діяльності міжнародного комерційного арбітражу: загальна характеристика.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.).

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.).

Конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами і особами інших держав (1965 р.).

Правовий статус Комісії ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) та її роль в регулюванні міжнародного комерційного арбітражу.

Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж: зміст та значення.

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ: зміст та сфера застосування.

Правове регулювання міжнародного комерційного арбітражу в Україні: загальна характеристика.

Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»: зміст та основні положення.

Інституційний міжнародний комерційний арбітраж: загальна характеристика.

Поняття та види інституційних міжнародних комерційних арбітражних судів.

Найбільш відомі інституційні арбітражні установи світу.

Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України (ІСАС).

Морська арбітражна комісія при ТПП України (УМАС).

Міжнародний комерційний арбітраж ad hoc: поняття та види.

Правова регламентація діяльності арбітражних судів ad hoc.

Особливості функціонування арбітражних судів ad hoc.

Порядок звернення до арбітражного суду.
Формування складу арбітражного суду.
Підготовка справи до арбітражного розгляду.
Здійснення арбітражного розгляду у справі.
Завершення арбітражного розгляду.
Вимоги щодо арбітражного рішення та його види.
Арбітражні збори та витрати.
Судовий контроль за діяльністю міжнародного комерційного арбітражу.
Оспорювання (скасування) арбітражних рішень.
Національні та іноземні арбітражні рішення.
Компетенція національних судових органів щодо визнання та виконання арбітражних рішень.
Доктринальні підходи щодо визнання та виконання іноземних судових рішень.
Порядок визнання та виконання арбітражних рішень в Україні.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поняття та правова природа міжнародного комерційного арбітражу

Ключові слова: арбітраж, арбітражний суд, арбітражний розгляд спорів, арбітражна угода, арбітражне застереження, арбітражний компроміс.

Питання для опрацювання:

Правова природа та сучасні теорії міжнародного комерційного арбітражу. Компетенція міжнародного комерційного арбітражу: колізійні питання. Вимоги до форми та змісту арбітражної угоди в міжнародній практиці. Підстави та порядок визнання арбітражної угоди недійсною. «Дефектні» арбітражні угоди.

Контрольні питання:

Вкажіть систему міжнародних комерційних арбітражних судів?

Вкажіть відмінності розгляду справ в національних державних судах та міжнародних комерційних арбітражних судах?

Які спори можуть передаватись на розгляд міжнародного комерційного арбітражу?

В чому полягає зміст арбітражного застереження?

Тестові завдання:

1. Міжнародний комерційний арбітраж — це:

- а) державна установа;
- б) судова палата з розгляду цивільних справ;
- в) господарський суд;
- г) різновид третейських судів.

2. Терміном “міжнародний комерційний арбітраж” може позначатися:

- а) механізм розгляду спорів у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- б) розгляд спорів між юридичними особами;
- в) спеціалізована судова установа;
- г) судова колегія.

3. Розгляд спорів у порядку міжнародного комерційного арбітражу відбувається:

- а) із залученням засобів масової інформації;
- б) публічно із залученням громадськості;
- в) відкрито;
- г) за загальним правилом – закрито.

4. Арбітражні комерційні суди є:
- а) приватними закладами;
  - б) державною установою;
  - в) недержавними установами;
  - г) спеціальними судами.
5. Арбітри міжнародних комерційних арбітражних судів:
- а) призначаються Указом Президента України;
  - б) обираються серед суддів державних судів;
  - в) призначаються Верховною Радою України;
  - г) призначаються за участю сторін арбітражного розгляду.
6. Компетенція арбітражного суду розглядати певний спір визначається:
- а) договором між сторонами та має договірну природу;
  - б) законодавством;
  - в) міжнародними договорами;
  - г) цивільним правом.
7. Судді арбітражних судів виконують свої обов'язки:
- а) на постійній основі відповідно до законодавства про статус суддів;
  - б) на непостійній основі та призначаються сторонами спору;
  - в) відповідно до процесуального законодавства та призначаються державою;
  - г) на засадах гласності та самоврядування.
8. При розгляді справ третейські суди, як правило:
- а) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які також є обов'язковими для застосування державними судами;
  - б) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні цивільно-правові норми;
  - в) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні закони і підзаконні акти;
  - г) не зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які є обов'язковими для застосування державними судами.
9. Рішення третейських судів:
- а) підлягають апеляційному й касаційному оскарженню;
  - б) можуть бути скасовані за нововиявленими обставинами;
  - в) підлягають лише апеляційному оскарженню;
  - г) є остаточними і не підлягають апеляційному чи касаційному оскарженню.
10. Видами міжнародного комерційного арбітражу є:
- а) арбітраж ad hoc;
  - б) постійно діючі третейські суди;
  - в) міжнародні господарські суди;

г) постійно діючі спеціалізовані суди.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.

Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України: навчальний посібник / За ред. О. Б. Верби-Сидор. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

Альтернативне вирішення спорів: підручник / За заг. ред. Ю. Д. Притики. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.

Мальський М.М. Арбітражна угода: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Львів: Літопис, 2013. 374 с.

Макеєва О. М., Мудрик Р. Р. Міжнародний комерційний арбітраж: теоретико-правові аспекти. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2020. № 3(56). С. 61-66.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності укладена (1992 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Типові арбітражні застереження, рекомендовані Арбітражним інститутом Торгової палати міста Стокгольма. Арбітражний інститут Торгової палати міста Стокгольма: офіційний сайт. 1) URL: <https://sccarbitrationinstitute.se/en/model-clauses/model-clause-english>; 2) URL: <https://sccarbitrationinstitute.se/en/model-clauses/model-clause-russian/>

Рекомендоване арбітражне застереження Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. *Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України*: офіційний сайт. URL: <https://icac.org.ua/arbitrazh/arbitrazhne-zasterezhennya/>

комерційного арбітражу

Ключові слова: уніфікація правового регулювання, міжнародна конвенція, національне законодавство, ратифікація міжнародного договору, арбітражний регламент.

Питання для опрацювання:

Історія міжнародно-правової уніфікації норм, що регулюють міжнародний комерційний арбітраж.

Основні положення і значення «Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний торговий арбітраж» (1985 р.) для правового регулювання міжнародного комерційного арбітражу у законодавстві України.

Типові арбітражні регламенти: поняття, види та значення.

Правова природа та особливості арбітражу ad hoc.

Контрольні питання:

Визначте сферу застосування Нью-Йоркської конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.)?

Вкажіть принципові відмінності Нью-Йоркської конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.) та Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.)?

Назвіть чинні для України міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу?

Тестові завдання:

1. До міжнародних договорів, які регламентують створення спеціалізованих арбітражних установ належить:

а) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р.);

б) Арбітражний регламент Комісії ООН з прав міжнародної торгівлі (1976 р.);

в) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.);

г) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.)

2. До рекомендаційних актів, що регламентують міжнародний комерційний арбітраж, належать:

а) Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж (1965 р.);

б) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.);

в) Арбітражний регламент Комісії ООН з прав міжнародної торгівлі (1976 р.);

г) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.).

3. Підстави для відмови у визнанні або виконанні іноземних арбітражних

рішень регламентуються:

а) Арбітражним регламентом Економічної Комісії ООН для Європи (1966 р.);

б) Правила міжнародного комерційного арбітражу Економічної Комісії ООН для Азії та Далекого Сходу (1966 р.).

в) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.).

г) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.);

4. Вимогу про необхідність мотивування арбітражного рішення містить:

а) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.);

б) Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж (1965 р.);

в) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.);

г) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.).

5. Універсальні правила арбітражної процедури містить:

а) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.);

б) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.);

в) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.).

г) Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ (2013 р.)

6. Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.) набула чинності для нашої держави:

а) в 1991 р.;

б) в порядку правонаступництва УРСР після ратифікації у 1960 році;

г) в 2009 році;

в) в 1959 році.

7. Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.) діє для нашої держави:

а) в повному обсязі;

б) із застереженням;

в) умовно;

г) має рекомендаційний характер.

8. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.):

а) розроблений і рекомендований до застосування Міжнародним інститутом з уніфікації приватного права;

б) є додатком до Арбітражного регламенту Комісії ООН з прав міжнародної торгівлі (1976 р.);

в) рекомендований до застосування всім державам Резолюцією Генеральної

Асамблеї ООН 40/172 від 11 грудня 1985 р.;
г) має характер міжнародної конвенції.

9. Конвенція про вирішення арбітражним шляхом цивільно-правових спорів, що впливають з відносин економічного та науково-технічного співробітництва (1972 р.):

- а) зберігає чинність для України;
- б) застосовується в субсидіарному порядку;
- в) не є чинною для нашої держави;
- г) діє з окремими застереженнями.

10. Загальна тенденція до уніфікації та універсалізації правових норм, які регулюють міжнародний комерційний арбітраж, виявляється у:

- а) гармонізації відповідного правового регулювання;
- б) створення міжнародно-правової основи для міжнародної правової допомоги;
- в) створення та визначення правових основ діяльності спеціалізованих і міжнародних центрів з розгляду певних видів комерційних спорів;
- г) розвитку національних законодавств про міжнародний комерційний арбітраж.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.

Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.

Коваленко І. В. Міжнародний комерційний арбітраж: від античності до сьогодення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Т. 1. Вип. 6. С. 101-105.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності укладена (1992 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж, (редакція 2006 р.). URL:

Система та правовий статус комерційних арбітражних судів

Ключові слова: інституційний арбітраж, арбітраж ad hoc, порядок арбітражного розгляду, спеціалізований арбітраж, арбітражна установа, статус арбітра, компетенція комерційного арбітражу.

Питання для опрацювання:

Інституційний арбітраж та арбітраж ad hoc: порівняльна характеристика.

Правовий статус та діяльність Арбітражного інституту при Торговій палаті міста Стокгольма.

Правовий статус та діяльність Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів (ІКСІД).

Особливості правового статусу та порядку діяльності Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у порівнянні з іноземними міжнародними комерційними арбітражними судами.

Контрольні питання:

Вкажіть найбільш відомі іноземні арбітражні установи?

Якими актами регулюється діяльність того чи іншого міжнародного комерційного арбітражного суду?

Охарактеризуйте значення інституційного арбітражу для правового забезпечення міжнародної комерційної діяльності?

Вкажіть систему арбітражів зі спеціальною (обмеженою) юрисдикцією та їх компетенцію?

Якими правовими актами визначено правовий статус Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України?

Тестові завдання:

1. Арбітраж ad hoc - це:

- а) інституційний арбітраж;
- б) постійно діючий арбітраж;
- в) іноземний арбітраж;
- г) спеціальний арбітраж.

2. До постійно діючих арбітражних установ належать:

- а) Комісія ООН з права міжнародної торгівлі;
- б) Міжнародний інститут з уніфікації приватного права;
- в) Арбітражний інститут Торговельної палати міста Стокгольма;
- г) Постійна палата Паризького суду.

3. Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України є:

- а) арбітражем ad hoc;
- б) підрозділом Міжнародної торгової палати;
- в) самостійною постійно діючою арбітражною установою;
- г) арбітражем ООН.

4. Під регламентами міжнародних комерційних третейських судів слід розуміти:

- а) установчі документи;
- б) збірник процедурних норм, які регулюють процедуру розгляду спору, починаючи з порушення справи і закінчуючи винесенням арбітражного рішення.
- в) підзаконні нормативні акти;
- г) прояв судової практики.

5. При арбітражі ad hoc застосування положень того чи іншого регламенту можливе тільки:

- а) за рішенням головуючого арбітра;
- б) за домовленістю сторін спору;
- в) за клопотанням позивача у справі;
- г) за рішенням складу третейського суду.

6. До Рекомендованого списку арбітрів МКАС при ТПП України згідно Регламенту даної організації можуть бути включені:

- а) лише громадяни України;
- б) як громадяни України, так і іноземні громадяни та особи без громадянства;
- в) особи, які досягли віку 35 років і мають вищу юридичну освіту;
- г) будь-які особи без обмежень.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу: монографія / за заг. О. Д. Крупчана. К: 2020. 170 с.

Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ (редакція 2021 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/21-07998_ebook_r.pdf

Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж, (редакція 2006 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/07-87000_ebook.pdf

Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати міста Стокгольма. URL: 1) https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-01/scc_arbitration_rules_2023_eng.pdf; 2) https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2022-11/arbitrationrules_russian_2020.pdf

Порядок розгляду справ у міжнародних комерційних судах

Ключові слова: порядок арбітражного розгляду, звернення про арбітраж, позовна заява, арбітражний збір, арбітражний регламент, компетенція комерційного арбітражу, арбітражне рішення, відвід арбітра, скасування арбітражного рішення, визнання арбітражного рішення.

Питання для опрацювання:

Порядок звернення щодо врегулювання спору до міжнародного комерційного арбітражу.

Зміст доктрини «компетенція компетенції» у сфері міжнародного комерційного арбітражу.

Принципи арбітражного провадження.

Учасники арбітражного провадження.

Стадії арбітражного провадження.

Формування складу арбітражного суду. Призначення та відвід арбітра.

Юридична сила рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Контрольні питання:

Вкажіть загальний порядок формування складу міжнародного комерційного арбітражного суду?

В якому порядку вирішуються спори, пов'язані з формуванням та діяльністю міжнародних комерційних арбітражних судів?

Вкажіть обов'язкові вимоги щодо дійсності рішення міжнародного

комерційного арбітражного суду?

В яких випадках та в якому порядку може бути скасована рішення міжнародного комерційного арбітражного суду?

Тестові завдання:

1. Арбітражна угода може бути укладена
  - а) у письмовій формі.
  - б) в будь – якій формі, в тому числі в усній, на розсуд сторін;
  - в) у формі, яка відповідає застосованому до контракту матеріальному праву;
  - г) у формі двостороннього договору.

2. Порядок провадження в судах щодо визнання та виконання рішень іноземних судів регулює:
  - а) Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року;
  - б) Кодекс адміністративного судочинства України;
  - в) Закон України „Про визнання та виконання рішень в Україні іноземних судових рішень”;
  - г) Цивільний процесуальний кодекс України.

3. При розгляді справ третейські суди, як правило:
  - а) зобов’язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які також є обов’язковими для застосування державними судами;
  - б) зобов’язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні цивільно-правові норми;
  - в) зобов’язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні закони і підзаконні акти;
  - г) не зобов’язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які є обов’язковими для застосування державними судами.

4. Рішення міжнародних комерційних арбітражних судів:
  - а) не є остаточними і підлягають за суттю спору апеляційному й касаційному оскарженню в будь-яких державних чи судових органах або перегляду за нововиявленими обставинами;
  - б) не є остаточними і підлягають за суттю спору апеляційному оскарженню;
  - в) можуть бути скасовані в апеляційному суді повністю або частково;
  - г) є остаточними і не підлягають за суттю спору апеляційному чи касаційному оскарженню в будь-яких державних чи судових органах.

5. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, питання про компетенцію суду розглядається:
  - а) місцевим судом загальної юрисдикції за місцем арбітражного розгляду;
  - б) Президентом ТПП України;
  - в) Головою МКАС при ТПП України;
  - г) складом арбітражного суду, що розглядає спір.

6. Прискорений арбітражний розгляд передбачає:

- а) письмовий розгляд справи;
- б) розгляд справи одним арбітрам за спрощеною процедурою;
- в) безспірність вимог позивача;
- г) незастосування „Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ”.

7. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, строк розгляду справи не повинен перевищувати:

- а) двох місяців;
- б) одного року;
- в) шести місяців;
- г) розумних строків.

8. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, до підстав для відводу арбітра належить:

- а) відсутність зацікавленості в результатах розгляду справи;
- б) відсутність кваліфікації, визначної угодою сторін;
- в) досягнення віку 65 років;
- г) відсутність наукового ступеня або вченого звання.

9. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, сторони на свій розгляд можуть:

- а) призначати головуючого;
- б) призначати будь-яку кількість арбітрів;
- в) визначати непарну кількість арбітрів;
- г) визначати будь-яку кількість арбітрів, але не більше п'яти.

10. Згідно Регламенту МКАС при ТПП України функції секретаря Президії МКАС виконує:

- а) головуючий;
- б) наймолодший за віком член Президії;
- в) члени Президії в порядку черговості;
- г) Генеральний Секретар.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу: монографія / за заг. ред. О. Д. Крупчана. К: 2020. 170 с.

Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛІ (редакція 2021 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/21-07998_ebook_r.pdf

Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати міста Стокгольма. URL: 1) https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-01/scc_arbitration_rules_2023_eng.pdf; 2) https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2022-11/arbitrationrules_russian_2020.pdf

Скасування та виконання рішень комерційних арбітражних судів

Ключові слова: арбітражне рішення, іноземне арбітражне рішення, національне арбітражне рішення, виконання арбітражного рішення, скасування арбітражного рішення.

Питання для опрацювання:

Судовий контроль за рішеннями міжнародних комерційних арбітражних судів.

Підстави для скасування арбітражних рішень: міжнародна практика.

Компетенція національних судових органів щодо визнання та виконання арбітражних рішень.

Доктринальні підходи щодо визнання та виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Захист прав учасників арбітражного розгляду під час процедури визнання та виконання іноземних арбітражних рішень.

Особливості виконання «внутрішніх» та «іноземних» арбітражних рішень.

Контрольні питання:

В чому полягає відмінність між національними та іноземними арбітражними рішеннями?

Які органи в Україні розглядають питання щодо надання дозволу на виконання арбітражних рішень?

В чому полягає зміст системи екзекватури при визнанні та виконанні арбітражних рішень?

В яких випадках рішення арбітражних судів не підлягають виконанню в Україні?

Тестові завдання:

1. Порядок провадження в судах щодо визнання та виконання рішень іноземних судів регулює:

- а) Цивільний процесуальний кодекс України;
- б) Кодекс адміністративного судочинства України;
- в) Закон України „Про визнання та виконання рішень в Україні іноземних судових рішень”;
- г) відповідні процесуальні кодекси.

2. Справи щодо визнання та виконання арбітражних рішень в Україні розглядають:

- а) відповідні місцеві суди;
- б) апеляційний суд, юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
- в) відповідні апеляційні суди;
- г) відповідні спеціалізовані суди.

3. В Україні рішення міжнародного комерційного арбітражного суду може бути пред’явлено до примусового виконання:

- а) протягом трьох років з дня набрання ним законної сили;
- б) протягом одного року з дня оголошення;
- в). в будь-який час;
- г) негайно після набуття законної сили.

4. У виконанні рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути відмовлено у випадку, якщо:

- а) арбітражний суд неправильно застосував норми матеріального права;
- б) арбітражне рішення було скасоване компетентною владою країни, де воно було винесене;
- в) арбітражне рішення винесене арбітрами неодногосно;
- г) арбітражне рішення має рекомендаційний характер.

5. В Україні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу розглядається:

- а) Господарськими судами за місцем знаходження боржника;
- б) апеляційним судом, юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
- в) Органами Міністерства юстиції України;
- г) Митними органами.

6. Заява про визнання та надання дозволу на виконання рішення

міжнародного комерційного арбітражу розглядається:

- а) протягом двох місяців з дня її надходження до суду в судовому засіданні з повідомленням сторін;
- б) негайно;
- в) протягом одного місяця з дня її надходження до суду в судовому засіданні з без повідомленням сторін;
- г) протягом 10 днів.

7. Рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню, визнається в Україні, якщо:

- а) це не суперечить публічному порядку держави;
- б) його визнання передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- в) відповідне клопотання подав суб'єкт господарювання України;
- г) за принципом доцільності.

8. У разі якщо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу залежить від принципу взаємності, вважається, що:

- а) взаємності не існує;
- б) існування взаємності необхідно довести;
- в) заслуховується думку сторін спору;
- г) взаємність існує.

9. Питання визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу розглядається судом за заявою стягувача відповідно до ЦПК України, якщо боржник:

- а) має місце проживання (перебування) або місцезнаходження на території України;
- б) здійснює свою діяльність в Україні;
- в) є юридичною особою;
- г) користується національним правовим режимом.

10. Заява про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу подається:

- а) у довільній формі;
- б) за умови її нотаріального посвідчення;
- в) у письмовій формі і має бути підписана особою, на користь якої прийнято рішення міжнародного комерційного арбітражу, або її представником;
- г) у письмовій формі і має бути завірена апостилем.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.:

Алерта, 2021. 524 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум / За заг. ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV (із наступними змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо надання дозволу на виконання рішень міжнародних комерційних арбітражних судів та їх оспорювання / Упоряд.: канд. юрид. наук Д. Д. Луспеник, канд. юрид. наук Ю. В. Черняк. Київ, 2019. Вип. 2. 33 с.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поняття та правова природа міжнародного комерційного арбітражу

Ключові слова: арбітраж, арбітражний суд, арбітражний розгляд спорів, арбітражна угода, арбітражне застереження, арбітражний компроміс.

Питання для опрацювання:

Правова природа та сучасні теорії міжнародного комерційного арбітражу.

Компетенція міжнародного комерційного арбітражу: колізійні питання.

Вимоги до форми та змісту арбітражної угоди в міжнародній практиці.

Підстави та порядок визнання арбітражної угоди недійсною.

Контрольні питання:

Вкажіть систему міжнародних комерційних арбітражних судів?

Вкажіть відмінності розгляду справ в національних державних судах та міжнародних комерційних арбітражних судах?

Які спори можуть передаватись на розгляд міжнародного комерційного арбітражу?

В чому полягає зміст арбітражного застереження?

Тестові завдання:

1. Міжнародний комерційний арбітраж — це:

- а) державна установа;
- б) судова палата з розгляду цивільних справ;
- в) господарський суд;
- г) різновид третейських судів.

2. Терміном “міжнародний комерційний арбітраж” може позначатися:

- а) механізм розгляду спорів у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- б) розгляд спорів між юридичними особами;
- в) спеціалізована судова установа;
- г) судова колегія.

3. Розгляд спорів у порядку міжнародного комерційного арбітражу відбувається:

- а) із залученням засобів масової інформації;
- б) публічно із залученням громадськості;
- в) відкрито;
- г) за загальним правилом – закрито.

4. Арбітражні комерційні суди є:

- а) приватними закладами;
- б) державною установою;
- в) недержавними установами;

г) спеціальними судами.

5. Арбітри міжнародних комерційних арбітражних судів:

- а) призначаються Указом Президента України;
- б) обираються серед суддів державних судів;
- в) призначаються Верховною Радою України;
- г) призначаються за участю сторін арбітражного розгляду.

6. Компетенція арбітражного суду розглядати певний спір визначається:

- а) договором між сторонами та має договірну природу;
- б) законодавством;
- в) міжнародними договорами;
- г) цивільним правом.

7. Судді арбітражних судів виконують свої обов'язки:

- а) на постійній основі відповідно до законодавства про статус суддів;
- б) на непостійній основі та призначаються сторонами спору;
- в) відповідно до процесуального законодавства та призначаються державою;
- г) на засадах гласності та самоврядування.

8. При розгляді справ третейські суди, як правило:

- а) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які також є обов'язковими для застосування державними судами;
- б) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні цивільно-правові норми;
- в) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні закони і підзаконні акти;
- г) не зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які є обов'язковими для застосування державними судами.

9. Рішення третейських судів:

- а) підлягають апеляційному й касаційному оскарженню;
- б) можуть бути скасовані за нововиявленими обставинами;
- в) підлягають лише апеляційному оскарженню;
- г) є остаточними і не підлягають апеляційному чи касаційному оскарженню.

10. Видами міжнародного комерційного арбітражу є:

- а) арбітраж ad hoc;
- б) постійно діючі третейські суди;
- в) міжнародні господарські суди;
- г) постійно діючі спеціалізовані суди.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта,

2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.

Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України: навчальний посібник / За ред. О. Б. Верби-Сидор. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

Альтернативне вирішення спорів: підручник / За заг. ред. Ю. Д. Притики. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.

Мальський М.М. Арбітражна угода: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Львів: Літопис, 2013. 374 с.

Макеєва О. М., Мудрик Р. Р. Міжнародний комерційний арбітраж: теоретико-правові аспекти. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2020. № 3(56). С. 61-66.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності укладена (1992 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Типові арбітражні застереження, рекомендовані Арбітражним інститутом Торгової палати міста Стокгольма. Арбітражний інститут Торгової палати міста Стокгольма: офіційний сайт. 1) URL: <https://sccarbitrationinstitute.se/en/model-clauses/model-clause-english>; 2) URL: <https://sccarbitrationinstitute.se/en/model-clauses/model-clause-russian/>

Рекомендоване арбітражне застереження Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. *Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України*: офіційний сайт. URL: <https://icac.org.ua/arbitrazh/arbitrazhne-zasterezhennya/>

Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу

Ключові слова: уніфікація правового регулювання, міжнародна конвенція, національне законодавство, ратифікація міжнародного договору, арбітражний регламент.

Питання для опрацювання:

Історія міжнародно-правової уніфікації норм, що регулюють міжнародний

комерційний арбітраж.

Основні положення і значення «Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний торговий арбітраж» (1985 р.) для правового регулювання міжнародного комерційного арбітражу у законодавстві України.

Типові арбітражні регламенти: поняття, види та значення.

Правова природа та особливості арбітражу ad hoc.

Контрольні питання:

Визначте сферу застосування Нью-Йоркської конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.).

Вкажіть принципи відмінності Нью-Йоркської конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.) та Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.).

Назвіть чинні для України міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу?

Якими правовими актами визначено правовий статус Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України?

Тестові завдання:

1. До міжнародних договорів, які регламентують створення спеціалізованих арбітражних установ належить:

а) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р.);

б) Арбітражний регламент Комісії ООН з прав міжнародної торгівлі (1976 р.);

в) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.);

г) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.)

2. До рекомендаційних актів, що регламентують міжнародний комерційний арбітраж, належать:

а) Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж (1965 р.);

б) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.);

в) Арбітражний регламент Комісії ООН з прав міжнародної торгівлі (1976 р.);

г) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.).

3. Підстави для відмови у визнанні або виконанні іноземних арбітражних рішень регламентуються:

а) Арбітражним регламентом Економічної Комісії ООН для Європи (1966 р.);

б) Правила міжнародного комерційного арбітражу Економічної Комісії ООН для Азії та Далекého Сходу (1966 р.).

в) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.).

- г) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.);
4. Вимогу про необхідність мотивування арбітражного рішення містить:
- а) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.);
  - б) Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж (1965 р.);
  - в) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.);
  - г) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.).
5. Універсальні правила арбітражної процедури містить:
- а) Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.);
  - б) Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.);
  - в) Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.);
  - г) Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ (2013 р.)
6. Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.) набула чинності для нашої держави:
- а) в 1991 р.;
  - б) в порядку правонаступництва УРСР після ратифікації у 1960 році;
  - г) в 2009 році;
  - в) в 1959 році.
7. Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.) діє для нашої держави:
- а) в повному обсязі;
  - б) із застереженням;
  - в) умовно;
  - г) має рекомендаційний характер.
8. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж (1985 р.):
- а) розроблений і рекомендований до застосування Міжнародним інститутом з уніфікації приватного права;
  - б) є додатком до Арбітражного регламенту Комісії ООН з прав міжнародної торгівлі (1976 р.);
  - в) рекомендований до застосування всім державам Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 40/172 від 11 грудня 1985 р.;
  - г) має характер міжнародної конвенції.
9. Конвенція про вирішення арбітражним шляхом цивільно-правових спорів, що впливають з відносин економічного та науково-технічного співробітництва (1972 р.):
- а) зберігає чинність для України;

- б) застосовується в субсидіарному порядку;
- в) не є чинною для нашої держави;
- г) діє з окремими застереженнями.

10. Загальна тенденція до уніфікації та універсалізації правових норм, які регулюють міжнародний комерційний арбітраж, виявляється у:

- а) гармонізації відповідного правового регулювання;
- б) створення міжнародно-правової основи для міжнародної правової допомоги;
- в) створення та визначення правових основ діяльності спеціалізованих і міжнародних центрів з розгляду певних видів комерційних спорів;
- г) розвитку національних законодавств про міжнародний комерційний арбітраж.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.

Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.

Коваленко І. В. Міжнародний комерційний арбітраж: від античності до сьогодення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Т. 1. Вип. 6. С. 101-105.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності укладена (1992 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж, (редакція 2006 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/07-87000_ebook.pdf

Ключові слова: інституційний арбітраж, постійно діючий арбітражний суд, арбітраж ad hoc, компетенція арбітражу, морський арбітраж, арбітр, арбітражний регламент.

Питання для опрацювання:

Інституційний арбітраж та арбітраж ad hoc: порівняльна характеристика.

Найбільш відомі інституційні арбітражні установи світу.

Правовий статус та діяльність Арбітражного інституту при Торговій палаті міста Стокгольма.

Правовий статус та діяльність Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів (ІКСІД).

Особливості правового статусу та порядку діяльності Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у порівнянні з іноземними міжнародними комерційними арбітражними судами.

Особливості функціонування арбітражних судів ad hoc.

Контрольні питання:

Вкажіть найбільш відомі іноземні арбітражні установи?

Якими актами регулюється діяльність того чи іншого міжнародного комерційного арбітражного суду?

Охарактеризуйте значення інституційного арбітражу для правового забезпечення міжнародної комерційної діяльності?

Вкажіть систему арбітражів зі спеціальною (обмеженою) юрисдикцією та їх компетенцію?

Якими правовими актами визначено правовий статус Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України?

Тестові завдання:

1. Видами міжнародного комерційного арбітражу є:

- а) арбітраж ad hoc;
- б) постійно діючі третейські суди;
- в) міжнародні господарські суди;
- г) постійно діючі спеціалізовані суди.

2. Арбітражі ad hoc — це:

- а) арбітражні суди загальної компетенції;
- б) арбітражні суди для розгляду і вирішення конкретного спору;
- в) суди для розгляду справ наказного провадження;
- г) третейські суди для розгляду морських спорів.

3. Організаційно арбітраж ad hoc — це певний склад:

а) належним чином призначених суддів згідно цивільно-процесуального законодавства;

б) арбітражних суддів, які належним чином призначених компетентним органом для розгляду спору;

- в) арбітражних суддів, які належним чином призначені сторонами спору або певним компетентним органом на підставі арбітражної угоди;
- г) суддів, які належним чином призначені сторонами спору на підставі мирової угоди.

4. Склад арбітражних суддів:

- а) одноособовий арбітр або певна парна кількість арбітрів;
- б) одноособовий арбітр або декілька арбітрів;
- в) одноособовий арбітр або певна непарна кількість арбітрів;
- г) певна парна кількість арбітрів.

5. Питання, що узгоджуються в арбітражних угодах:

- а) ціна та предмет договору;
- б) кількісний склад третейського суду;
- в) затвердження регламенту арбітражного суду;
- г) права та обов'язки сторін арбітражного розгляду.

6. Під регламентами міжнародних комерційних арбітражних судів слід розуміти:

- а) спеціальний нормативно-правовий акт;
- б) сукупність норм, що регулюють процесуальні відносини;
- в) збірник процедурних норм, які регулюють процедуру розгляду судового розгляду;
- г) збірник процедурних норм, які регулюють процедуру арбітражного розгляду.

7. При арбітражі ad hoc застосування положень певного арбітражного регламенту можливе:

- а) за домовленістю сторін спору;
- б) за клопотанням позивача у справі;
- в) у будь-якому випадку;
- г) за рішенням самого третейського суду;

8. Арбітраж ad hoc після завершення розгляду справи:

- а) стає постійно діючим арбітражем;
- б) переходить до розгляду інших справ;
- в) набуває загальної компетенції статусу;
- г) припиняє свою діяльність.

9. Під постійно діючими міжнародними комерційними третейськими судами розуміють:

- а) суди спеціальної юрисдикції;
- б) державні установи, які здійснюють судочинство на підставі міжнародних угод;
- в) арбітражні установи, метою створення та функціонування яких є розгляд господарських спорів;

г) арбітражні установи, метою створення є надання суб'єктам міжнародних комерційних відносин послуг щодо третейського вирішення спорів.

10. Арбітражні установи діють відповідно до:

- а) процесуального законодавства країни місця їх утворення;
- б) законодавства про судоустрій країни місця їх утворення та згідно рішень відповідних органів юстиції;
- в) міжнародних договорів та на підставі рішень судових органів;
- г) законодавства країни місця їх утворення та на підставі рішень відповідних органів, що їх утворили.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу: монографія / за заг. О. Д. Крупчана. К: 2020. 170 с.

Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛІ (редакція 2021 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/21-07998_ebook_r.pdf

Типовий закон ЮНСІТРАЛІ про міжнародний комерційний арбітраж, (редакція 2006 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/07-87000_ebook.pdf

Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати міста Стокгольма. URL: 1) https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-01/scc_arbitration_rules_2023_eng.pdf; 2) <https://sccarbitrationinstitute.se/>

Порядок розгляду справ у міжнародних комерційних судах

Ключові слова: порядок арбітражного розгляду, звернення про арбітраж, позовна заява, арбітражний збір, арбітражний регламент, компетенція комерційного арбітражу, арбітражне рішення, відвід арбітра, скасування арбітражного рішення, визнання арбітражного рішення.

Питання для опрацювання:

- Порядок звернення до арбітражного суду.
- Формування складу арбітражного суду.
- Підготовка справи до арбітражного розгляду.
- Здійснення арбітражного розгляду в справі.
- Завершення арбітражного розгляду.
- Вимоги щодо арбітражного рішення та його види.
- Арбітражні збори та витрати.

Контрольні питання:

Вкажіть загальний порядок формування складу міжнародного комерційного арбітражного суду?

В якому порядку вирішуються спори, пов'язані з формуванням та діяльністю міжнародних комерційних арбітражних судів?

Вкажіть обов'язкові вимоги щодо дійсності рішення міжнародного комерційного арбітражного суду?

В яких випадках та в якому порядку може бути скасована рішення міжнародного комерційного арбітражного суду?

Тестові завдання:

1. Арбітражна угода може бути укладена

- а) у письмовій формі.
- б) в будь – якій формі, в тому числі в усній, на розсуд сторін;
- в) у формі, яка відповідає застосованому до контракту матеріальному праву;
- г) у формі двостороннього договору.

2. Порядок провадження в судах щодо визнання та виконання рішень іноземних судів регулює:

- а) Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року;
- б) Кодекс адміністративного судочинства України;
- в) Закон України „Про визнання та виконання рішень в Україні іноземних судових рішень”;
- г) Цивільний процесуальний кодекс України.

3. При розгляді справ третейські суди, як правило:

а) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які також є обов'язковими для застосування державними судами;

б) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні цивільно-правові норми;

в) зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні закони і підзаконні акти;

г) не зобов'язані при вирішенні спору застосовувати чинні у певній країні процесуальні норми, які є обов'язковими для застосування державними судами.

4. Рішення міжнародних комерційних арбітражних судів:

а) не є остаточними і підлягають за суттю спору апеляційному й касаційному оскарженню в будь-яких державних чи судових органах або перегляду за нововиявленими обставинами;

б) не є остаточними і підлягають за суттю спору апеляційному оскарженню;

в) можуть бути скасовані в апеляційному суді повністю або частково;

г) є остаточними і не підлягають за суттю спору апеляційному чи касаційному оскарженню в будь-яких державних чи судових органах.

5. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, питання про компетенцію суду розглядається:

а) місцевим судом загальної юрисдикції за місцем арбітражного розгляду;

б) Президентом ТПП України;

в) Головою МКАС при ТПП України;

г) складом арбітражного суду, що розглядає спір.

6. Прискорений арбітражний розгляд передбачає:

а) письмовий розгляд справи;

б) розгляд справи одним арбітрам за спрощеною процедурою;

в) безспірність вимог позивача;

г) незастосування „Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ”.

7. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, строк розгляду справи не повинен перевищувати:

а) двох місяців;

б) одного року;

в) шести місяців;

г) розумних строків.

8. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, до підстав для відводу арбітра належить:

а) відсутність зацікавленості в результатах розгляду справи;

б) відсутність кваліфікації, визначної угодою сторін;

в) досягнення віку 65 років;

г) відсутність наукового ступеня або вченого звання.

9. Згідно регламенту МКАС при ТПП України, сторони на свій розгляд можуть:

- а) призначати головуючого;
- б) призначати будь-яку кількість арбітрів;
- в) визначати непарну кількість арбітрів;
- г) визначати будь-яку кількість арбітрів, але не більше п'яти.

10. Згідно Регламенту МКАС при ТПП України функції секретаря Президії МКАС виконує:

- а) головуючий;
- б) наймолодший за віком член Президії;
- в) члени Президії в порядку черговості;
- г) Генеральний Секретар.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу: монографія / за заг. ред. О. Д. Крупчана. К: 2020. 170 с.

Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII (з наступними змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ (редакція 2021 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/21-07998_ebook_r.pdf

Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України (редакція від 22.12.2022 р.). URL: https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Reglament_UA_2023.pdf

Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати міста Стокгольма. URL: 1) https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-01/scc_arbitration_rules_2023_eng.pdf;
2) <https://sccarbitrationinstitute.se/>

Скасування та виконання рішень комерційних арбітражних судів

Ключові слова: арбітражне рішення, іноземне арбітражне рішення, національне арбітражне рішення, виконання арбітражного рішення, скасування арбітражного рішення.

Питання для опрацювання:

Судовий контроль за рішеннями міжнародних комерційних арбітражних судів.

Підстави для скасування арбітражних рішень: міжнародна практика.

Компетенція національних судових органів щодо визнання та виконання арбітражних рішень.

Доктринальні підходи щодо визнання та виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Захист прав учасників арбітражного розгляду під час процедури визнання та виконання іноземних арбітражних рішень.

Особливості виконання «внутрішніх» та «іноземних» арбітражних рішень.

Контрольні питання:

В чому полягає відмінність між національними та іноземними арбітражними рішеннями?

Які органи в Україні розглядають питання щодо надання дозволу на виконання арбітражних рішень?

В чому полягає зміст системи екзекватури при визнанні та виконанні арбітражних рішень?

В яких випадках рішення арбітражних судів не підлягають виконанню в Україні?

Тестові завдання:

1. Порядок провадження в судах щодо визнання та виконання рішень іноземних судів регулює:

- а) Цивільний процесуальний кодекс України;
- б) Кодекс адміністративного судочинства України;
- в) Закон України „Про визнання та виконання рішень в Україні іноземних судових рішень”;
- г) відповідні процесуальні кодекси.

2. Справи щодо визнання та виконання арбітражних рішень в Україні розглядають:

- а) відповідні місцеві суди;
- б) апеляційний суд, юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
- в) відповідні апеляційні суди;

г) відповідні спеціалізовані суди.

3. В Україні рішення міжнародного комерційного арбітражного суду може бути пред'явлено до примусового виконання:

- а) протягом трьох років з дня набрання ним законної сили;
- б) протягом одного року з дня оголошення;
- в) в будь-який час;
- г) негайно після набуття законної сили.

4. У виконанні рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути відмовлено у випадку, якщо:

- а) арбітражний суд неправильно застосував норми матеріального права;
- б) арбітражне рішення було скасоване компетентною владою країни, де воно було винесене;
- в) арбітражне рішення винесене арбітрами неодноголосно;
- г) арбітражне рішення має рекомендаційний характер.

5. В Україні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу розглядається:

- а) Господарськими судами за місцем знаходження боржника;
- б) апеляційним судом, юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
- в) Органами Міністерства юстиції України;
- г) Митними органами.

6. Заява про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу розглядається:

- а) протягом двох місяців з дня її надходження до суду в судовому засіданні з повідомленням сторін;
- б) негайно;
- в) протягом одного місяця з дня її надходження до суду в судовому засіданні з без повідомленням сторін;
- г) протягом 10 днів.

7. Рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню, визнається в Україні, якщо:

- а) це не суперечить публічному порядку держави;
- б) його визнання передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- в) відповідне клопотання подав суб'єкт господарювання України;
- г) за принципом доцільності.

8. У разі якщо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу залежить від принципу взаємності, вважається, що:

- а) взаємності не існує;
- б) існування взаємності необхідно довести;
- в) заслуховується думку сторін спору;

г) взаємність існує.

9. Питання визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу розглядається судом за заявою стягувача відповідно до ЦПК України, якщо боржник:

а) має місце проживання (перебування) або місцезнаходження на території України;

б) здійснює свою діяльність в Україні;

в) є юридичною особою;

г) користується національним правовим режимом.

10. Заява про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу подається:

а) у довільній формі;

б) за умови її нотаріального посвідчення;

в) у письмовій формі і має бути підписана особою, на користь якої прийнято рішення міжнародного комерційного арбітражу, або її представником;

г) у письмовій формі і має бути завірена апостилем.

Рекомендована література:

Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум / За заг. ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV (із наступними змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо надання дозволу на виконання рішень міжнародних комерційних арбітражних судів та їх оспорювання / Упоряд.: канд. юрид. наук Д. Д. Луспеник, канд. юрид. наук Ю. В. Черняк. Київ, 2019. Вип. 2. 33 с.